

פרי קודש היולולים

לעילוי נשמת
הגאון רבי משה ארי' פריינד
בהרה"ק רבי ישראל זצ"ל
גאב"ד ירושלים תובב"א
נלב"ע כ' אלול תשנ"ו
תצב"ה

פר' כי תבא תשפ"ג

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אבדק"ק סאסרעגען

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 78

פרשת כי תבא

בזכות הכרת הטוב, שבירת התאוות, הכנעת היצר וענוה זוכים להכנס לארץ ישראל

יְהִיָּה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ וּגְו'

(דברים כו, א)

במצות ביכורים, והיינו הכרת הטוב, שבירת התאוות, הכנעת היצר וענוה עיי"ש.

ובזה אפשר לפרש כוונת הספרי "עשה מצוה האמורה בענין" כלומר עשו את המדות והעניינים שנאמרו בענין הביכורים, "שבשבילה תכנס לארץ", שעוד קודם שתקיימו המצוה עצמה תקיימו את העניינים שבה ובשכרם תזכו לרשת את הארץ. (ח"ב רד)

אמרו חז"ל (ספרי) "עשה מצוה האמורה בענין שבשכרה תכנס לארץ". ויש לדקדק, הרי מפורש בקרא שאין מצות ביכורים נוהגת אלא לאחר ירושה ושיבה, ומה שיך לומר שיעשו מצוה זו שבשבילה יכנסו לארץ!

ונראה לתרץ על פי מה שבספר בינה לעתים (דרוש ד לחודש אלול, דרוש נט) האריך לבאר כמה וכמה מעלות טובות שמביא לאדם המקיים

כשמאמין ואומר שהכל ממנו ית' ומשלו נותן, הרי ששמחת המקבל שלימה

כִּי יִהְיֶה כִּךְ אֶבְיוֹן מֵאֶחָד אֶחָיִךְ שְׁעָרֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר ד', אֲלֶקֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא תֵאֶמֶן אֶת לִבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֶחָיִךְ הָאֶבְיֹן וּגְו' כִּי לֹא יִחְדַּל אֶבְיֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל כֵּן אֲנִי מְצַוְךָ לֵאמֹר פֶּתַח תְּפִתַּח אֶת יָדְךָ לְאֶחָיִךְ וְלֵאבְיֹנְךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר וּגְו'

(דברים כו, ט-יא)

"ועתה" אחרי שאני יודע שהכל ממנו ית"ש, "הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ד'", וממילא כשאני נותן אותו לכהן אין אני הנותן אלא "והנחתו לפני ד' אלקיך", והכהן משולחן גבוה קזכי. ובנתינה מתוך אמונה זאת, אפשר לומר "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ד' אלקיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך", וכמו שדרשו חז"ל (הור"ד ברש"י) על הפסוק בהמשך "עשיתי ככל אשר צויתני" - "שמחתי ושימחתי בו"².

הנה אמרו חז"ל (ביצה לב, ב) "כל המצפה על שלחן אחרים עולם חשך בעדו וכו' אף חיינו אינן חיים", ולכן מי שנצרך לקבל מתנות אפילו כשמקבלן אין שמחתו שלימה. אולם אם הנותן מאמין ויודע שכל מה שיש לו הכל מאיתו יתברך ומשלו הוא נותן לנצרך, הרי שגם המקבל שמחתו שלימה, כי גם הוא כמו הנותן מקבלים הכל מאת ד'. וזהו הרמז שבעת נתינת הביכורים לכהן אומר המביא "ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת" שהכל מאת השי"ת,

אף על פי שיש שכר על המצוות יקיימן מפני מצות המלך

כִּי תִכְלֶה לְעֹשֶׂר וּגְו' עֲשִׂיתִי כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי. הַשְּׁקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ וּגְו'

(דברים כו, יב-טו)

היה זה לשם עושר אלא "עשיתי ככל אשר צויתני", מפני שכך צוית, רק שעתה מבקש אני "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך וגו'".

אפשר לפרש כי הנה השי"ת הבטיח ואמר (דברים יד, כב) "עשר תעשר" כמו שדרשו חז"ל (תענית ט, א) "עשר בשביל שתתעשר", וכאן שהאדם עומד ונותן את מעשרותיו ואומר הוא מה שנתתי מעשרות לא

נא להתפלל לרפואת נכדת רבינו הגה"ק זי"ע מרת אסתר בת מירש (לייפר) בתוך שאר חולי ישראל

¹ רבינו הגה"ק זצ"ל הביא קושיא זו בשם הכתב סופר בשם אביו החת"ס.

² ובתפארת ישראל על המשניות מסכת מעשר שני פ"ה מ"ב מפרש "שמחתי ושימחתי, לאחרים, שנתתי להם בפנים יפות ובשמחה".

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולולים ח"א עמ' ז')

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

מעלתו של עובד ה' בשמחה ונהנה מקיום המצוות

'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב'

(דברים כה, מז)

והחילוק ביניהם לגבי קבלת השכר, יובן עפ"י מה שכתב הרמ"א (חור"מ סי' של"ה ס"א), שמלמד שנמנע ממנו ללמד בגלל שהתלמיד חלה, צריך בעל הבית לשלם לו את כל שכרו, ולא רק כפועל בטל. והיינו דוקא, אם נראה לבית דין שהיה נהנה בלימודו יותר מביטולו. אבל אם נוח לו בביטול, אינו נותן לו אלא כשאר פועל בטל.

וידוע, שצדיק נתפס בעוון הדור (שבת לג:), ומת אף בחצי ימיו (שם יג.). ולגבי קבלת השכר, אם בימי חייו היה "נהנה מיגיעו", שנהנה וביקש תמיד לקיים עוד מצוות והצטער על ביטולו, יהיה זכאי לקבל שכר אף על המצוות שהיה עתיד לקיימן, אלמלא מת ונעשה "חפשי מן המצוות" (שם ל.). אבל "ירא שמים", העובד מחמת יראת העונש בלבד, ולא הצטער כשלא היה יכול לקיים מצוות, אינו מקבל שכר על המצוות שקיומן נמנע ממנו כשנפטר מהעולם, אלא רק כפועל בטל.

וזה שאמרו בגמרא, גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים וכו', גבי נהנה מיגיעו כתיב, 'יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך'. 'אשריך' בעולם הזה - שהיתה לך הנאה מקיום המצוות וצער על ביטולו, לכן - 'וטוב לך' בעוה"ב. כי מקבל שכרו גם על מצוות שהיה יכול לקיים אם לא היה מת. 'ולגבי ירא שמים' וטוב לך' לא כתיב ביה", כי הוא מקבל שכר רק על מצוות שקיים, ולא על מה שהיה יכול לקיים אם היה ממשיך לחיות.

וקל להבין, כי פשוט ומתוק הוא, ושפתותיו יהיו דוכבות בקבר.

(דברי התענוגים בהקדמת הספר)

שמעתי מפי הטהור מו"ח הגאון החסיד [רבינו בנימין וואלף רייכלס] זצלה"ה על הא דאיתא במסכת ברכות (דף ת.), ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא, גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים. דאילו גבי ירא שמים כתיב, 'אשרי איש ירא את ה'', ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב, 'יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך', אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא, ולגבי ירא שמים, 'וטוב לך' לא כתיב ביה, עכ"ל הגמרא, עיי"ש היטב.

ויש להבין, מיהו "הנהנה מיגיעו", אם הכוונה כפשוטו, מי שנהנה מיגיע כפיו ולא מן הגזל, וכי ירא שמים אינו כן. ועוד קשה, וכי שכרו של ירא שמים הוא רק 'אשריך' בעוה"ז, ואינו זוכה ל'טוב לך' בעוה"ב על מעשיו הטובים, חלילה לומר כן.

ותירץ בטוב טעם ודעת, ופירש, "גדול הנהנה מיגיעו" ולא נקט "מיגיע כפיו" כלשון הפסוק, כי הכוונה על היגע בתורה ובמעשים טובים, כמאמר חז"ל (מגילה ו:), יגעתי ומצאתי תאמן. ויש צדיק שגדל בשם טוב, שלא טעם טעם דאיסורא כל ימיו, ומנעוריו לא הניח ליצה"ר להתגבר עליו. וכל מגמתו ותכלית חייו היו להרבות במעשים טובים, ונהנה מעשיית המצוות. וכאשר לא היה יכול לקיים מצוות הצטער על שאינו יכול לעשות רצון קונו. וישנו צדיק שהוא רק "ירא שמים", דהיינו שעבודתו היא מחמת יראת העונש, ואינו נהנה מעשיית המצוה [- כי עליו להילחם תמיד עם יצרו], ולא היה לו צער כשלא היה יכול לקיימם, כי לולי העונש לא היה מקיים כלום. והנה ודאי שגם לו יש שכר בעוה"ב, אבל לא כמו "הנהנה מיגיעו", העובד את ה' בשמחה ונהנה מקיום המצוות.

ברכת מזל טוב

לעצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ר' ישראל מרדכי ביקסנשפנר הי"ו (מהמוציאים לאור של הספה"ק "קודש הילולים")

ולחתנו הרה"ח ר' יעקב רייזנר הי"ו

לרגל שמחת נישואי הנכדה-הבת תחי' עב"ג החתן חיים בנימין בן הרה"ח ר' אהרן כהן הי"ו

החתונה בעז"ה ביום חמישי פר' כי תבא, י"ד אלול, באולמי 'ארמנות פרידמן' בב"ב

הרה"ח ר' אהרן הוס הי"ו ולבנו הרה"ח ר' שלמה הי"ו

לנישואי הנכדה-הבת תחי' עב"ג הבה"ח בנימין דוד בן הרב קלונימוס קלמיש גשייד שליט"א

החתונה בעז"ה ביום ב' נעבים-וילך, י"ח אלול, באולמי 'היכלי מלכות' בני ברק

הרה"ח ר' חנינא עבי פרקש הי"ו ולבנו הרה"ח ר' יחזקאל הי"ו ולחתנו הרה"ח ר' יהודה ארי' שכטר הי"ו

לרגל הולדת הנין-הנכד-הבן

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם,

ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.